

جلوه‌گری‌های شعر در آموزش

دکتر علی رؤوف

of Poetry - نوشته است. منظورش فراوانی «معنی» و فراوانی «شیوه‌های یاد دادن» است. او می‌گوید:

«اگر بهره‌گیری از شعر به خوبی صورت بگیرد می‌تواند مانند سایر برنامه‌ریزی‌های (حرفه‌ای) کلاس درس، آرام‌بخش و تسکین‌دهنده باشد و جذابیت‌های متفاوت خلق کند. همان‌طور که بروس لانسکی - Bruce Lansky - در کتابش به نام «میهمانی شعر» - Poetry (۱۹۹۶) - توصیه‌های خوبی برای بهره‌گیری از شعر دارد. او پیشنهاد می‌کند:

• هر کتاب شعری را که بر می‌گزینید، هر قدر تعجب‌انگیزتر باشد بهتر است.

• فقط با صدای بلند شعر را بخوانید تا افرادی که جمع می‌شوند شعر را بشنوند، دچار لذت بشوند. این پیشنهاد برای کودکان نیاز بیشتری را طلب می‌کند، چون کودکان عاشق شعر هستند.

• پیدا کردن «زمان مناسب» برای شعر خواندن خیلی مهم است. اگر بپرسید چه زمانی مناسب‌ترین است می‌گوییم ابتدا «شعر» را آماده کنید و منتظر لحظه‌ای بمانید که همه‌همه و شلوغی کودکان آرام بگیرد، و یادگیرندگان شما (دانش‌آموزان) خیره شوند.

• شعر خوانی را با شعری شروع کنید که خودتان به آن علاقه داشته باشید. در این صورت، خواهید توانست دانش‌آموزان را چنان مشتاق کنید که منتظر شنیدن آن باشند و بخواهند در شعر خوانی شریک بشوند.

• تا آنجا که می‌توانید «لذت بردن از شعر را» از «تکلیف دادن» دور بدارید. یا از آن پرهیز کنید.

• شعر را به هر ترتیبی که برایتان امکان دارد، در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید. سعی کنید شاگردان شما بیشتر شعر را در اختیار خود داشته باشند تا هر وقت که بخواهند آن را بخوانند و باز هم لذت ببرند. حتی پس از این که فعالیت‌های آموزشی شما به اتمام رسیده باشد.

• برای خواندن شعر، یک فضای آموزشی

و دمساز می‌سازد. نغمه‌سرایانی که زندگی را مملو از «صدا» می‌کنند: صدای آب، صدای باد، صدای پرندگان، صدای جنگل، درخت، رودخانه؛ صدای بیابان، صدای شهر، خیابان، کوچه، خانه و صدای مدرسه؛ و نیز صداهای شاعرانه‌تری هم چون لالایی‌های مار، صدای رویش سبزه‌ها و صدای شکفتن گل‌ها. مگر نه این که کودک از بدو تولد با بیان‌های شعرگونه آشنا می‌شود، با زمزمه‌های آرام‌بخش مادر به خواب می‌رود، بیدار می‌شود، می‌خندد، بازی می‌کند، لذت می‌برد و یاد می‌گیرد و رشد می‌کند، و خود نوآگر می‌شود و موسیقی‌ها از دل می‌نوازد.

شعر، مظهر زیبایی‌های «کلام» است. در واژه‌ها موسیقی می‌نشانند، تا دلنشین شوند. با ابزار شعر می‌توان بین‌مطلب درس و یادگیری‌های دانش‌آموزان پل قابل عبوری زد که به دروازه‌های دیدنی‌ها و شنیدنی‌های دل‌افروز تر می‌رسد.

شعر و موسیقی از هم جدا نیستند. این یکی آن است و آن یکی این. شعر خالی از موسیقی نداریم. موسیقی خالی از شعر هم یافت نمی‌شود. معلمانی که با بیان کلامی شعرگونه یا شعرآمیز و شعرانگیز، با شاگردان خود حرف می‌زنند گوش‌های دل‌آنان را به خود می‌گیرند.

با شعر می‌توان از موضوع‌های درسی فراتر رفت. می‌توان «تخیل» را به پرواز در آورد و دروازه‌های خلاقیت‌های فکری و ذهنی را گشود. معلمی که از این ابزار استفاده می‌کند با لذت بردن از حرفه‌قشنگی که انتخاب کرده است بهره‌های فراوان می‌گیرد.

میهمانی شعر

الیزابت سوارتز - Elizabeth Swartz - کتابدار یک مدرسه ابتدایی، که خود ویراستار مجله Teaching Prek Through 8 نیز هست، در شماره آوریل ۲۰۰۳ مقاله کوتاهی با عنوان «فراوانی در شعر» - A plethora

در دنیای پرشکوه یاد دادن‌ها و یاد گرفتن‌ها، «شعر» ابزاری است افسونگر. این ابزار سحرآمیز از جمله ابزارهای ندیدنی است که ارتباط مستقیمی با بخش راست مغز دارد که همچون احساس‌ها و عاطفه‌های انسانی را شکل می‌دهد و به اوج کاربری می‌رساند. خواندن «شعر» را باید از جمله کارترین ابزارهای آموزشی «نابساوا» غیرقابل لمس دانست که مانند نگاه، سکوت، محبت، کلام و ... احساس‌ها، ادراک‌ها و هیجان‌های درونی را بر می‌انگیزاند و شور و حال یاد دادن و یاد گرفتن را به نمایش می‌گذارد.

برقرار کردن ارتباط با ابزاری به نام «شعر» قدرت و توان افزون‌تری برای یاد گرفتن می‌آفریند و آرامیدگی بیشتر و بیشتری به وجود می‌آورد. به ویژه در کودک و نوجوان که یادگیرندگان پاک دل و بی‌آلایش و دست‌نخورده‌تری هستند، و به راحتی می‌توانند تلنگرهای احساس برانگیز و هیجان‌آفرین را در دل و جان خود به جنبش در آورند.

وقتی کودک یا نوجوان می‌خواند، یا می‌شنود: باد نوری می‌رسد از راه می‌کند بازی می‌دهد شادی جنبشی در همه جا

تمامی وجودش مملو می‌شود از لطافت‌ها، طراوت‌ها و زیبایی‌های غنچه‌ها و گل‌ها و سبزه‌ها، و جوشش‌ها و رویش‌های فصل بهار، به سبکبالی بهار نفس می‌کشند، به زیبایی گل‌ها می‌خندند، و هم چون بهاران خروشنده رشد می‌کنند.

اگر بتوانیم در کلاس درس دانش‌آموزان این ابزار عشو‌ه‌گر را با ابزار ملامیم و نابساوای سحرانگیز دیگری به نام «موسیقی»، که آواهای موزون را بر دل‌ها می‌نشانند نیز همراه کنیم، تأثیر «شعر» نه دوچندان بلکه چندین برابر فزونی می‌یابد؛ هم چون، فصل شکوفایی‌ها که نغمه‌سرایان طبیعت را نیز با خود همراه

تقریباً هر سال، در کلاس اول، بیش از ۱۰۰ شعر مورد استفاده قرار می‌گیرند. (۱) و به این باور می‌رسد که در پیچه‌ای به دنیای ادبیات هم باز شده است. دفترچه شعر بیچه‌ها سندی عینی است که در طول سال پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در «خواندن» و «نوشتن» کرده‌اند. چه کسی می‌داند! شاید بعضی از این بیچه‌ها گرایشی به شعر و ادبیات پیدا کرده باشند و بتوانند خود را در تمام عمر با آن سرگرم و دلخوش نگاه دارند. {و شاید استعداد درونی شان را هم بارور کنند.} وقت آن است که ...

It's that time

وقت آن است که ببندیشیم
It's time to think just what
چه چیزهایی یاد گرفته ایم و چرا؟
I have learned and why
و باز چقدر باید بیاموزیم
How much more I might have
learned
تا که شرمنده نباشیم
..If I hadn't I been so shy
وقت آن است که ببندیشیم
It's time to think of what
سال دیگر چه چیزها خواهیم آموخت
I'll ask my friends to join me
و چرا
together there'll be no fear
by Virginia S. Brown

به دوستانم می‌گویم،
بباید با هم باشیم
تا نترسیم.
تا نترسیم.

بیچه‌ها آرام شعر را می‌خوانند. سپس با هم به گفت و گو می‌پردازند. به هم دیگر می‌گویند امسال چه چیزهایی یاد گرفته‌اند، و چه چیزهای دیگری باید یاد بگیرند. پس از آن، خودتان با بیچه‌ها به گفت و شنود بنشینید و از آنها بپرسید چرا فکر می‌کنند چیزهای بیشتری یاد نگرفته‌اند. و، چه چیزهای دیگری را دوست دارند یاد بگیرند.

مشاهده «عینی» با شعر

مارسی برسون عاشق حرفه معلمی است. در مقاله خود، با عنوان «مشاهده عینی با شعر» می‌نویسد:
یکی از راه‌های ساختن واژه‌های قابل مشاهده و تجسم بخشیدن به آنها این است که واژه‌ها را از طریق «شعر» و «قافیه‌های ساده یا کودکانه» معرفی می‌کنم. در کلاس اول ابتدایی سعی می‌کنم واژه‌های قابل مشاهده‌ای را که بیچه‌ها دوست دارند از طریق «شعر خوانی» معرفی کنم.

سبز چمن

زرد گلای

زیر آسمان آبی

پر نقال رنگ هویج

کلوچه سرخ و گیلاس

می‌بریم توی کلاس

ابتدا شعر را بر اساس قافیه‌های تکراری کودکانه انتخاب می‌کنم. شعرهای انتخاب شده را روی لوح کاغذی یا مقوایی بزرگ (چارت) می‌نویسم و اولین آشنایی بیچه‌ها با «خواندن» را آغاز می‌کنم. بیچه‌ها چندین بار آن را دسته‌جمعی و با آهنگ می‌خوانند و روانی و سلامت بیان خود را وسعت می‌بخشند. پس از آشنایی کامل بیچه‌ها با «شعر»، واژه‌های قابل مشاهده را به آنها معرفی می‌کنم. شکل هر کلمه را که به صورت برجسته (با رنگ‌های مختلف) روی چارت نوشته شده است نشان می‌دهم، (پر نقال - زرد - هویج - زرد - چمن - گیلاس - سرخ - کلاس - ...) از چند کودک دعوت می‌کنم یک گروه تشکیل بدهند و شعرهای دیگری را علاوه بر شعر روی چارت که یاد دارند مثل شعر «عصای جادویی» برای بیچه‌ها بخوانند. کم‌کم بیچه‌ها با نوشته‌های روی چارت آشنا می‌شوند. نوشته شعر تازه‌ای را هم که گروه بیچه‌ها انتخاب کرده‌اند برای خانواده‌های فرستم تا با والدین یا بزرگترهای خود چندین بار تمرین مکرر کنند. پس از این که بیچه‌ها شعر را به کلاس برمی‌گردانند از آنها می‌خواهم آن را توی «دفتر شعرشان» نصب کنند (بچسبانند). این برنامه شعری همواره یکی از هیجان‌انگیزترین ساعاتی است که در کلاس درس من اتفاق می‌افتد.

با این فعالیت بیچه‌ها می‌توانند شعرهای مورد علاقه‌شان را مرور کنند، با هم بخوانند، یا به صورت آواز دسته‌جمعی آنها را تکرار کنند. حالادیکر، پس از مدتی کوتاه، این علاقه را پیدا کرده‌اند تا مهارت «خواندن» خود را (به صورت صوری یا ادای خواندن) به رخ دوستان یا افراد فامیل بکشند.

در این فعالیت، یکی از فایده‌های مورد انتظار این است که بیچه‌ها مدام به دفترچه شعرشان نگاه می‌کنند و آن را منبع و مرجعی می‌دانند که در درس‌های مربوط به یادگیری‌های «نوشتن» (Writing) هم مورد استفاده قرار دهند. در درس نوشتن، شروع می‌کنم به تصحیح نوشته‌های آنها و اصلاح غلط‌هایی که هنگام یادآوری هجی لغت‌ها مرتکب می‌شوند.

مطبوع فراهم کنید. مثلاً فضایی که آسمان آبی دیده شود؛ یا تابلو و دکوراسیونی آماده کنید که پروانه‌ها در حال پرواز هستند، دیده شود؛ یا تصویرهایی را به نمایش بگذارید که دانش‌آموزان بتوانند از روی آنها نقاشی‌های دلخواه خودشان را بکشند. فضا سازی آموزشی بهترین راهی است که انواع شعر را می‌توانید به دانش‌آموزان معرفی کنید؛ یا آنان را در فضایی مطلوب و دلپذیر غرق کنید تا میل به شعر خوانی یا اندیشیدن و فعالیت کردن درباره شعر را حس کنند و به جنب و جوش آیند.

- دانش‌آموزان را به چالش بکشید تا محتوای تازه و نو برای شعر بیجا فریبند.
- به راحتی می‌توانید هنگام خواندن شعر، آهنگ ملایمی پخش کنید.
- خیلی خوب است از دانش‌آموزان بخواهند به نوبت شعر را بخوانند. صدای آنها را ضبط کنید تا هر وقت بخواهند به آن مراجعه کنند.
- به دانش‌آموزان اجازه دهید خودشان برای خودشان تکلیفی تعیین کنند، شاید بخواهند شعر را برای دیگران بخوانند - شاید بخواهند درباره شعر با دیگران به گفت و گو بنشینند - حتی می‌توانند مصاحبه‌ای با دوستان یا اقوام و نزدیکان خود راه بیندازند.
- در مجموع باید به دانش‌آموزان خود آن طور کمک کنید تا از شعر لذت ببرند، زندگی را خوب و خوب تر ببینند، خوب تریبان کنند، و در لحظه‌های متفاوت با خاطره‌ای که از شعر دارند زندگی را شادمانه تر ببینند.

If I were a snowball,

I'd roll down every hill.
I'd peep in the window
As I sat on the sill.
I'd cover every walk,
And with any snowman
I'd talk.
When the children threw me,
I'd wave to every snowball
I'd see.
If I were a snowball.
By Virginia S. Brown

گلوله برفی

گلوله برفی شدم،

توی هوا پریدم،

به پنجره رسیدم،

یواش سرک کشیدم،

تا که پری مرا دید

چشماشو با دست مالید

فوری به سویم دوید،

دستی به رویم کشید.

یواش یواش صدام کرد،

نوازش و نگاه کرد،

سردی مو امتحان کرد،

تو آسمون رهام کرد.

تهران - ۲ مهر ۱۳۸۲

معرفی کتاب

عنوان: کارمایه معلمان در گذر از یاددهی به یادگیری*
نویسنده و ترجمه: علی رؤوف
ناشر: انتشارات مدرسه

هیچ گونه محدودیتی ندارد. در هر وضعیت و در هر شرایطی می توان از آنها سود برد. هم در مدرسه های شهرهای بزرگ با امکانات وسیع تر و هم در ده و روستا با امکانات کمتر و محدودتر.

۲. تلاش توأم با سرخوشی و لذت: در اجرای این فعالیت ها لازم نیست معلم مدام تلاش کند، جوش بزند، حرص بخورد و خسته و کوفته دست از کار بکشد. اجرای فعالیت ها به معلمانی که در کلاس درس «متکلم وحده» یا «فاعل مایشا» می شوند می آموزد که باید سهم بچه ها و دانش آموزان را در تلاش های یاددهی-یادگیری بپردازند.

هدایت، ایجاد رغبت و به کارگیری یادگیرندگان در یادگیری ها نه تنها از رحمت معلم (یاد دهنده) می کاهد و او را تا انتها درس آسوده و سرخوش نگاه می دارد بلکه تحرکی در یادگیرندگان به وجود می آورد که بیشترین قسمت اجرایی کار را به عهده می گیرند. آن وقت، هر دو طرف به خشنودی و رضایت می رسند، هم معلم و هم شاگرد از «یاد دادن» و «یاد گرفتن» لذت می برند.

۴. سهولت در فراهم سازی ابزار های آموزشی: کاربرد تکنولوژی آموزشی از ویژگی های بارز فعالیت های پیشنهادی است- یعنی به کار گرفتن همزمان دانش حرفه ای و مهارت استفاده از ابزار کار که به نتایج بهتر و بازدهی های بیشتر می انجامد. ابزار کار هر فعالیت از ساده ترین، ممکن ترین و کم بهای ترین چیزهایی که در دسترس معلم و شاگردان کلاس هستند فراهم می آید. گاه فراهم سازی ابزارهای آموزشی هیچ بهایی تحمیل نمی کند، چون به طور رایگان در اینجا و آنجا محیط درس می توان آنها را پیدا کرد. معلمان مبتکر می توانند با راحتی آنها را با ابزار مشابه، یا با ابزار ساده تر و با ابزار بهتری که در اختیار دارند جایگزین کنند. برخی از ابزارهای آموزشی یکبار مصرف هستند و برخی دیگر بارها در فعالیت های گوناگون مورد استفاده قرار می گیرد.

۵. زایایی: هر فعالیت می تواند دست آویزی باشد برای ایجاد فعالیت های مشابه یا فعالیت های بهتر و برتر در درس های مختلف. بی تردید معلمان (یاددهندگان) علاقه مند و مبتکر از سادگی و پیش پای فعالیت ها الهام خواهند گرفت و به خلق فعالیت های مبتکرانه دیگری که مناسب با شرایط و وضعیت موجود شان باشد خواهند پرداخت. خصلت زایی فعالیت ها به مشابه گنجینه ای است لایتناهی و تمام نشدی

تمبر شده و آدرس دار همراه نامه شان بفرستند تا چنانچه ابتکارشان مورد تصویب و تایید قرار نگیرد، عین آن را به هدیه کنندنده باز پس فرستد. و سرانجام، در هر شماره، در انتهای این بخش، از تمام کسانی که در ارسال مطلب او را یاری کرده اند، قدردانی و سپاس گذاری به عمل می آورد.

ترجمه اقتباس گونه ای که از منبع بالا صورت گرفته است تا توجه به نیازها، ضرورت ها، استعدادها و اصول و موازین اجتماعی، فرهنگی و آموزشی کشور خودمان بوده است. به طوری که پس از مطالعه و بررسی ۴۷۲ فعالیت آموزشی، فقط ۲۸۸ مورد که مناسب کودکان، دانش آموزان و معلمان کشور بوده اند گزینه و به زبانی ساده تنظیم شده است. ۲۴ شعر و سرودی که در انتهای کتاب آمده اند مربوط به فعالیت های مختلف در پایه های تحصیلی رده بندی شده کتاب هستند که با دل سپردن به مضمون های اصلی برای کودکان و دانش آموزان ایرانی باز سرایی شده اند.

ویژگی های فعالیت های آموزشی این کتاب

فعالیت های آموزشی که در این کتاب پیشنهاد شده است، از ویژگی های چندی برخوردار است. عمده ترین این ویژگی ها عبارتند از:

۱. یاددهی-یادگیری توأم با کار و عمل: فعالیت های آموزشی پیشنهادی، معلمان را بر این باور می رساند که تدریس تنها «یاد دادن» نیست. یاد دادن حتی نیمه ای از تدریس هم نیست. بلکه، «یاد گرفتن» عمده ترین بخش تدریس است.

لذا، معلم با راهنمایی های مختصر و کوتاهی که می کند یادگیرندگان (دانش آموزان) را در «خود یادگیری های شان» رها می سازد و اجازه می دهد با توانمندی هایی که دارند دست و پنجه نرم کنند، خودشان را باور کنند، از خودشان مایه بگذارند و تجربه های شخصی پی در پی به دست آورند.

۲. سهولت و سادگی در اجرا: فعالیت ها از سادگی و بی پیچیدگی خاصی برخوردارند؛ از سادگی های کودکانه و تخیل برانگیز تا سهولت در تفکر و تعقل و ادراک؛ از برانگیختن انگیزه ها تا دعوت غیر مستقیم به جدی بودن و به کار گرفتن دقت و تمرکز در حواس. دیگر این که، قابلیت اجرای فعالیت ها

این کتاب به این دلیل عنوان «کارمایه» به خود گرفته است که ضمن توجه به اصول علمی- نظری «یاددهی- یادگیری» معلمان و دانش آموزان را به میدان کار و عمل می کشاند و از آنها می خواهد: «این کارها را بکنید و نتایج آنی و فوری آن را ببینید و لذت ببرید و بگذارید تبلور کارتان را نسل های آتی ببینند و بر شما درود بفرستند». در واقع، هدف اصلی کتاب گذر از «یاددهی های زبانی صرف» به «یادگیری های علمی محض» است. برای رسیدن به این هدف مجموعه فعالیت های آموزشی حاضر در پنج بخش جدا گانه، که هر بخش ویژه گروهی از یاددهندگان و یادگیرندگان می باشد، تهیه و تدوین شده است.

در تدوین فعالیت های آموزشی این مجموعه از مجله حرفه ای معلمان، چاپ ویرجینیای آمریکا، با عنوان Teaching Pre k-8 استفاده شده است. این مجله حرفه ای بخش ویژه ای به نام «برگ های سبز شما» دارد که مخصوص معرفی ابتکارهای تازه در شیوه های تدریس موضوع های درس معلمان است. فعالیت های آموزشی این بخش به گونه ای تدوین می شوند که هر فعالیت دارای چندین هدف آموزشی (رفتاری) است. سر دبیر این بخش، در هر شماره، از خوانندگان خود و از معلمان خلاق و مبتکر دعوت می کند ابتکارهای جدید و ایده های تازه ای را که در زمینه «کار معلم در کلاس درس» دارند به «برگ های سبز شما» هدیه کنند تا پس از بررسی های لازم از طرف هیئت علمی، با نام خودشان درج شود. سر دبیر مزبور برای هر فعالیت آموزشی تازه ای که درج می کند ده دلار اهدا می کند.

ضمناً از علاقه مندان به شرکت در این فعالیت آموزشی تقاضا می کند یک پاکت خالی

پروراندن ذوق هنری خود را، خود ادامه می دهند.

۱۲. جولان خلاقیت های ذهنی: مجموع تلاش های توامان معلم و شاگرد (یاددهنده و یادگیرنده) زمینه هایی را فراهم می آورند که خلاقیت های ذهنی و فکری کودکان و نوجوانان مجال یابند در هر یک از مباحث درسی به پیدایی برسند و خودنمایی کنند. نقش تفکر در پیدایی خلاقیت های ذهنی و فکری از اهمیت خاصی برخوردار است و می تواند آفریننده باشد.

۱۳. شخصیت سازی: به کار بردن ادبیات مناسب در ارتباطات بین معلم و شاگرد شخصیت ساز است. با این شیوه نسل نوپا به اعتماد به نفس می رسد، به توانمندی های خود تکیه می کند، به سازماندهی رفتار و کردار خود می پردازد و در سطحی بالاتر مهارت در برقراری ارتباط با دیگران را تجربه می کند و قدرت «سازگاری» و «مدیریت» خویش را به آزمایش می گذارد. باری این منظور، در بیان نحوه اجرای فعالیت ها، این جا و آن جا، از ادبیاتی استفاده شده است که بیشتر تصمیم گیری ها به عهده بچه ها گذاشته می شود. شیوه ای که در شخصیت سازی آنها تاثیر انکارناپذیر دارد.

مثل:

- از بچه ها بخواهید یادگیری کنند.
- از بچه ها بخواهید به چند گروه تقسیم شوند.
- تشویقشان کنید ...
- از آنها خواهش کنید.
- برایشان توضیح دهید.
- از آنها دعوت کنید.
- آنها را راهنمایی کنید.

۱۴. پرورش توامان جسمی و روحی: در فعالیت هایی که به تربیت بدنی (ورزش) مربوط می شوند، بدن سازی و پرورش جسمی کودکان و نوجوانان به گونه ای صورت می پذیرد که با شادی و شور و شمع همراه است تا جسم و روح آنان در فضای صمیمی و پر نشاط پرورش یابد.

۱۵. راهنمایی پدران و مادران: سرانجام، فعالیت های ویژه پدران و مادران، که همیشه مشتاق هستند در خانه با فرزندان خود کار کنند، به گونه ای انتخاب شده اند که از عهده هر پدر و مادری بر می آید، آنها نیز می توانند همان هدف های معلمان را دنبال کنند، بی آن که دخالت های دانسته یا ندانسته در کار معلمان مدرسه داشته باشند. این فعالیت ها در واقع راهنمای آن دسته از پدران و مادرانی است که می خواهند، و می دانند که وظیفه دارند، به دلبندان خود کمک کنند، ولی نمی دانند چه طور و چگونه.

فعالیت های گروهی هم می پردازد، به تحقیق هم توجه دارد، بازی و سرگرمی هم درست می کند تا به استعدادها و خلاقیت ها میدان داده شود. یا شعر و سرود با علوم طبیعی یا علوم اجتماعی یا علوم ریاضی پیوند می خورد. درس ریاضی به زبان آموزی هم میل می کند. تهیه ی کارهای دستی به ادبیات و ریاضی هم مربوط می شود. در درس جغرافی سخن به میان می آید. و از این قبیل.

یادآوری این نکته نیز ضرورت دارد که در بیان هدف های هر فعالیت فقط یک یا چند مورد از هدف های بارز و آشکار ذکر شده است. بدیهی است در کنار آنها هدف های مبتکرانه دیگری نیز می تواند گنجانده شود.

۱۰. عادت به مطالعه و خود آموزی ها: بسیاری از فعالیت ها یادگیرندگان را وادار به مطالعه می کنند، نتایج مطالعات انجام شده

فعالیت های آموزشی
پیشنهادی، معلمان را
بر این باور می رساند که
تدریس تنها «یاد دادن»
نیست.

یاد دادن حتی نیمی از
تدریس هم نیست. بلکه،
«یاد گرفتن» عمده ترین
بخش تدریس است

را مورد بررسی قرا می دهند، به بزرگ نمایی یافته های مطالعاتی می پردازند. و به این وسیله نیاز به مطالعه را یادآور می شوند و میل به مطالعه را پرورش می دهند. در این گیرودار دانش آموزان نحوه مطالعه ی مفید و سودمند را نیز می آموزند و تمرین می کنند تا به عادت برسند.

۱۱. تقویت درک هنری: بحث ها، گفتگوها و تجزیه و تحلیل هایی که در زمینه شعر، داستان، نقاشی، کار دستی، مجسمه سازی و دیگر حوزه های هنری در فعالیت ها گنجانده شده است، سبب می شود توجه کودکان و دانش آموزان به «هنر» و «ادب» جلب شود و درک هنری - ادبی آنان تقویت شود. در این تلاش، استعداد های نهفته ادبی و هنری جوانه می زنند، کم کم غنچه می دهند و در اندک زمان به گل می نشینند. به طوری که هنرمندان خردسال ظهور می کنند. و از آن پس، راه

که در وضعیت های مختلف نو می شوند، گونه گون می شوند، با زمان حرکت می کنند، با مکان تطبیق می یابند و ابتکارها را برمی انگیزانند.

۶. بها دادن به کارهای گروهی: کار و تلاش به صورت گروهی برای دانش آموزان نشاط آور است. وقتی به این نوع فعالیت عادت کنند و خو بگیرند اسیر تکروری های خود نخواهند شد؛ به نظر های دیگران احترام خواهند گذاشت؛ یاد خواهند گرفت چگونه با اطرافیان ارتباط برقرار کنند و از بحث و گفتگو و مشورت با آن ها سود جویند. مهارتی که جامعه ما سخت به آن نیاز دارد و از اوان خردسالی باید به تقویتش پرداخت.

۷. توجه به مهارت های ضروری و کلیدی: فعالیت ها به مهارت های فردی خاصی توجه دارند که نیاز هر انسان برای خوب زیستن است؛ مثل مهارت در فکر کردن، مهارت در استدلال، مهارت در بیان شفاهی، مهارت در خوب دیدن، مهارت در خوب شنیدن، مهارت در به خواستن، مهارت در به گفتن و درست گفتن، مهارت در درست نوشتن، مهارت در دقت کردن، و مهارت در بسیاری از زمینه های لازم و کلیدی دیگر. وقتی این مهارت ها در تداوم یادگیری ها به عادت برسند، به خوب زیستن پایندگی می بخشند.

۸. ایجاد نگرش پژوهشگرانه: میل به پژوهش و جستجوگری برای دستیابی به حقایق از همان اوان کودکی در انسان ها ظاهر می شود. برجسته کردن این میل و رهنمون آن به کار و عمل برای به چنگ آوردن حقیقت ها از وظایف عمده آموزش هایی است که به کودکان و نوجوانان داده می شود. به همین سبب در فعالیت های آموزشی وظیفه پژوهندگی و بررسی و تحقیق گنجانده شده است. مثل پژوهش های کتابخانه ای، پژوهش های کتابخانه ای، پژوهش های تجربی و عملی و حتی آمارگیری های ابتدایی و مانند آن ها.

۹. هدف های چندگانه و یکپارچه مطالب درسی: ارتباط موضوع های درسی با همدیگر، نظریه «یکپارچگی» یا «پیوستاری» علوم را به وجود آورده است. توجه به این نظریه پذیرفته شده، به خصوص در یاددهی و یادگیری های آغازین (از پیش دبستانی تا آخر راهنمایی) که هنوز مطالب علمی به صورت کتاب های جداگانه عرضه نشده اند، ضرورت ویژه دارد. به همین منظور هدف هایی که برای فعالیت ها در نظر گرفته شده است از تنوع و گونه گونی لازم برخوردار است. مثلاً در فعالیتی که مربوط به زبان آموزی یا ادبیات است نه تنها خواندن، نوشتن، هجی کردن، جمله سازی، ساده نویسی را یاد می دهد بلکه وارد حوزه ریاضی هم می شود، به علوم طبیعی و زیستشناسی هم تلنگر می زند،